

№9 –дәріс. Ғылыми жұмысқа қойылатын жалпы талаптар. Зерттеу жобасының алғышарттары

Зерттеу жобасының алғышарттары

Зерттеу жобасын жоспарлау оның сәтті жазылуына септігін тигізеді. Зерттеу жобасын жоспарлағанда, зерттеу сұрағын не тексерілетін гипотезаны анықтап алудың маңызы зор. Зерттеу сұрағы мен гипотеза құру барысында тақырыптың қызық екеніне бұл бағытта қаншалықты зерттеу жұмыстарының жүргізілгендігі және жобаны жазып шығу үшін жұмсалатын уақыт мөлшерінің жеткілікті болуы мен мәліметті жинау жолдарына қатысты мүмкіншіліктерді барынша саралап алу қажет.

Зерттеу жобасын жазу әрі қызық, әрі қиын болуы мүмкін. Бұл жоғары оқу орындарында бакалавр және магистратура бойынша соңғы курстарда дипломдық жұмыс ретінде жазылады. Зерттеу жобасын жазу барысында мынадай алғышарттарды ескеру қажет:

Тақырып тандау. Мамандық бойынша қызықтыратын бір тақырыпты таңдап, сол бойынша шағын зерттеу жұмысын жазып шығуға болады. Бірақ таңдалған тақырып көлемді болмауы керек. Ол үшін ғылыми жетекшімен кеңесу қажет. Тақырып таңдалып, оның белгілі бір уақыт аралығында жазылатына сенімді болғаннан кейін іс-жүзінде қаншалықты қажетті болатынын ескеру керек. Себебі жазылған жобаның пайдасы болмаса, текке жұмыс жасағанмен бірдей.

Зерттеу сұрағын немесе тексерілетін гипотезаны анықтау. Зерттеу сұрағы - зерттеу жобасының дұрыс жазылуына мүмкіндік беретін бірден-бір фактор. Жаксы құрылған зерттеу сұрағы бүкіл жұмысты жазу барысында тақырыпты ашуға мүмкіндік жасап, қажетті мәліметтердің дұрыс қолданылып, тиісті тұжырымдардың жасалуына ықпал етеді. Ал гипотеза зерттеу арқылы тексеруге арналған дәлелденетін немесе дәлелденбейтін тұжырым болып саналады. Зерттеу сұрағымен тікелей байланысты және зерттеу жобасын бастамай тұрып белгілі болуға тиіс.

Қателіктен сақтану. Қателіктен сақтану үшін қолданылатын дереккөздердегі мәліметтердің сенімділігін ажырата білу қажет. Сондай-ақ зерттеу нысаны ретінде алынған іріктеу тобын дұрыс анықтаған абзал. Зерттеу жұмысының қорытындысы мәліметтерді жинау үшін таңдап алынған іріктеу тобына тікелей қатысты екені анық. Егер іріктеу тобы бүкіл тұрғындарға байланысты шынайы мәліметті бере алмаса, онда үлкен қателікке алып келеді (іріктеу тобының қалай таңдалуы қажет екендігі жөнінде алдағы бөлімде жазылатын болады). Іріктеу тобын таңдап болып, зерттеу жобасына байланысты мәліметтерді жинамас бұрын өзге адамдардың (бірге оқитын достар, оқытушы, жетекші) пікірін біліп алу қажет.

Тақырыпты таңдап, гипотезаны не зерттеу сұрағын құрып, қателіктерге жол бермеу жолдарын қарастырған соң, жұмыс жоспарын құруға болады. Осы жоспар бойынша материалдарға, әдебиеттерге шолу жүргізіледі, ондағы пікірлер мен идеяларға синтез және анализ жасалынып, жазылым үдерісін бастауға болады.

Өзін-өзі тексеруге арналған сұрақтар:

1. Зерттеу жұмысын жазбас бұрын оны жоспарлап алудың маңызы неде?
2. Тақырыпты қалай таңдауға болады?
3. Зерттеу сұрағын қалай анықтауға болады?
4. Гипотезаны қалай құруға болады?
5. Неліктен іріктеу тобының дұрыс таңдалмауы үлкен қателікке алып келеді?

Оқытудың техникалық құралдары: слайдтар, презентациялар, электронды оқулық.

Әдебиеттер тізімі:

Негізгі:

1. Оспанов Е.Т. Академиялық жазылым негіздері. Оқу құралы. Алматы: «Білім» баспасы, 2020. -340 б.
2. Баяхметова А.А., Дусенбина М.Ж.. Академическое письмо. Язык и стиль академического письма. Учебное пособие.–Костанай: КГУ имени А.Байтұрсынова, 2019. - 106 с.
3. Академическое письмо для историков: учебное пособие для студентов, обучающихся по программе магистратуры по направлению подготовки 46.04.01 «История» / Ю. Е. Бут.– Екатеринбург: Издательский отдел УрГПУ, 2019 – 224 с.
4. Қазақстан білім зерттеушілерінің әдеп кодексі. 1-і басылым. Нұр-Сұлтан: Білім беру саласындағы зерттеушілердің қазақстандық қоғамы, 2020. -68 б.
5. Грофф Джеральд. Как писать убедительно: искусство аргументации в научных и научно-популярных работах: пер. с. Англ. –М.: Альпина Паблишер, 2014. -250 с.
6. Имангулова Т.В., Губаренко А.В., Абдикаримова М.Н. Методика научно-исследовательской работы в туризме. Учебное пособие. А.: КазАСТ, 2021. -164 с.
7. Айешова Г.А. Основы научно-исследовательской работы: учебное пособие, 2019.

Қосымша:

1. Петрякова А.Г. Культура речи [Текст]: уч. пос. / А.Г. Петрякова.–М.: Флинта, 2016.–488 с.
2. Дусенко А.Г. Современный туризм: актуальные проблемы и перспективы. М.: РТУФКСМиТ, 2017. -238 с.
3. Комлева Ю. Е. Изъяны габсбургской политики идентичности: «книги для чтения» в италийских школах Триеста // Известия Уральского федерального университета. Серия 2: Гуманитарные науки. 2015. № 1 (136). С. 144.
4. Пример взят из: Nagy P. T. The Problem of the Confessional Recruitment of the Students at the Faculties of the Humanities and Science of the Transylvanian University // Historical Social Research. 2008. Vol. 33. No 2. P. 142.
5. Имангулова Т.В., Прокофьева М.А. Терминологический словарь научно-исследовательской деятельности в туризме: учебное пособие. А.: КазАСТ, 2016. -60 с.
6. Закирьянов Б.К., Абдикаримова М.Н. Инновационные направления развития туризма и гостеприимства в современной России/коллективная монография. М.: РУСАЙНС, 2019. - 232 с.
7. Добрынина О. Л. Пропедевтика ошибок при написании англоязычной авторской аннотации к научной статье // Высшее образование в России. 2015. № 7. С. 42-50.
8. Hartley J. Academic Writing and Publishing: a practical handbook. London: Routledge, 2008. P. 118-119.
9. Наука: день сегодняшний, завтрашний: научно-популярный сборник. Алматы: Ассоциация вузов РК. -2017. -128 с.
10. Морозов М.А. Информационные технологии в туристской индустрии: учебник. М.: КНОРУС, 2019. -276 с.
11. Гаврилов М.В. Научная работа: методика и практика: учебное пособие. –Саратов: МарК (Лохнев Ю.В.), 2014. -228 с.

WEB Сайттар тізімі:

1. Научная электронная библиотека. - [http:// elibrary.ru](http://elibrary.ru)
2. Международный выставочный портал.- <http://www.expoclub.ru>